

Qvadragesimale Ambrosianvm Dvplex, In Dvos Tomos Divisum

In Hoc Opere Per Singvlos Qvadragesimæ dies habetur bina Concio cum Morali, iuxta Euangelia, quæ in Ecclesia Mediolanensi leguntur. Cvm Indicibvs, Sacræ Scriptvræ, Et Rervm notabilium, cum Summa Concionum & Thematum Euangeliorum. Accomodantvr Hæe Conciones Ad Vsvm Romanum pro Quadragesima & ...

Tomvs Primvs, Continens Conciones A Dominica Prima, Qvæ Dicitvr In Capite, vsque ad quartam exclusiuè, quæ dicitur de Caeco

Bellintani, Mattia

Coloniae Agrippinae, 1626

Fer. II. Egressus est Iesus, & Discipuli eius in castella Cæsareæ, Matth. 8.
27.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55873](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55873)

ab Angelo eductus, factus est Princeps duorum populorum, quibus Terram dedit Dominus ad habitandum, & populum ab eius inuasionem prohibuit dicens: *Non*

D:ut. 2.9. dabo quidquam de terra eorum: quia filius Loth tradidi Ar in possessionem. Qui remanserunt, omnes perierunt. Exite, exite. E-

Eph. 4.22. xuite, exuite veterem hominem, qui corrumpitur secundum desideria erroris. Exuite laccerum vestimentum, vt nouum induatis, integrum, pretiosum, & pretiosum: alioquin & vestitus peribit, & qui vestitus est. Quoniam qui nutrit scorta, perdet substantiam.

Prov. 29.3. At si, qua corrumpuntur secundum desideria erroris, dereliquerimus, omnem pretiosam substantiam reperiemus, rapiemus, recipiemus. Qui sic facit, amat sapientiam, & suum lætificat Patrem. Qui nutrit scorta, corruptionem amat, qua sua omnia bona corrumpit, & hoc secundum desideria erroris, desideria (inquam) errantia, extra rectam viam deambulantia. O desiderii errorem, quo que sibi noxia sunt, cupiunt homines insipientes. Nimirum quia qui nutrit scorta, perdet substantiam. Hominem itaque hunc veterem, amabo vos, deponamus, perdamus substantiam potius, perdamus & animam propter Christum, & illam inueniemus, & illum omnemque substantiam pretiosam, quam nobis acquisiuit ipse sanguine suo.

O Deus, quomodo laborauit sustinens? quomodo flagellis cæditur, quasi male operans? Quomodo reus mortis iudicatus est à clamantibus. *Blasphemauit? Quomodo cruci adductus, & adductus ab eo,*

Matt 26. 85. qui dixit: Innocens ego sum à sanguine iusti huius? Quid fuit in causa? Pallium dimisit in manu adulteræ, nudus profugit ab

Gen 39 12. ea, demisit vestimenta sua, vt his indueret reuertentem de Villa, vbi porcos pauerat infelix gentilitas, exiit se tunica sua, vt nudum operiret. Eia ergo serui Dei, seruitutem abicite ciuis illius, qui mittit in villam: ad Patrem reuertimini. Induimini

Rom 13.14. Dominum Iesum Christum, improprium eius portantes in mente, stigmataque eius in corpore vestro. Crucem adcamus deprecantes, vt nos nobis exuar, vt digni habeamur vestimento eius, formam il-

lius portantes, ignominiam & gloriam. Amen.

FERIA II. DOMINICÆ DE LAZARO.

CONCIO PRIMA.

Egressus est Iesus, & Discipuli eius in castella Cæsarea.

Marc. 8. 27.

ARGUMENTVM.

De Passione Christi. Ostenditur opus esse Diuinum. De infinitate valoris operum Christi. Quomodo sint talia. De excellentia status hominis Christiani.

DATA lege veteri populo per Moysen, quamuis illam a se exiit latam esse Deus ostenderit per voces, & ignem, & terribilia signa, quæ in monte Sinai apparuerunt, ad eod vt vocem Dei audierit vniuersus populus. Vnde certi iam, quod Dominus locutus esset, trementes dixerunt: *Non loquatur nobis Dominus, ne forte moriamur. Quamuis pactum quoque fuerit inter Deum & populum, in quo pollicitus est populus se legem seruaturum, voluit tamen adhuc excellentius illud stabilire per sanguinis effusionem, quo & liber aspersus est, vbi Lex ipsa erat scripta, & populus pariter sanguine eodem unctus est, qui illam fuerat obseruaturus. Sic enim scriptum est: Scripsit Moyses vniuersos sermones Domini, & mane conuersus, adificauit altare ad radicem monti, & misitque iuuenes de filijs Israel, & obtulerunt holocausta, immolaueruntque victimas pacificas Domino vitulos duodecim. Tulit itaque Moyses dimidiam partem sanguinis, & misit in crateras, partem autem residuam fudit super altare. Assumenque volumen sacerdos, legit audiente populo, qui dixerunt: Omnia,*

qua locutus est Dominus, faciemus, & erimus obediētes ille vero sumptum sanguinem repperit in populo. Exponit autem A postolus: *Lex omni mōdato Legi à Moyse uniuerso populo, ac ipiens sanguinem uiciorum & hincorum, cum aqua & lana coccinis: & hyssopo, ipsum quoque librum & omnē populum aspersit.* Quæ certe figura fuit eorum, quæ Dominus Iesus fuerat operaturus. Tuli ipse prius Euangelicam legem, atque ore proprio promulgauit, prædicans Euangeliū Regni: adeo ut esset de illo prædictum. *Hic liber mandatorum Dei, & lex, quæ est in æternum; omnes, qui tenent eam, peruenient ad uitam.* Postmodū uero suo sanguine dedicauit, ut ueluti morte sua testamentū à se conditum cōfirmaret. Hinc Paulus de illo: *Novi testamenti mediator est, ut morte intercedente in redemptionem eorum prauaricationum quæ erant sub priori testamento, repromissionem accipiant, qui uocati sunt æterna hereditati.* Vbi enim testamentum est, mors necesse est intercedat testatoris. Testamentum enim in mortuis confirmatum est. Alioquin nondum ualeat, dum uiuit qui testatus est. Sua igitur morte legem suam ac nouum testamentum stabiluit. Altare crucis, seipsumque aspergens, uniuersū sicut fideles sanguine in crateribus. Sacramentorum conseruato abluens; ut sanguine illo eodem, quo ipse in sua passione aspersus est, & Deum reconciliaret, quem altare figurabat; & populum sanctificaret. En quantafapiētia factum est, ut tempore isto Quadragesimali Lex Domini in sacris lectionibus proponeretur. Deum uero Passio Domini nostri Iesu Christi, oculis mentis ac fidei nostræ iam tandem obijceretur. Idcirco audimus hodie ex Euangelio uerba illa Domini: *Oportet filium hominis pati multa, & reprobari à senioribus, & à summis sacerdotibus & scribis, & occidi.* Ad sacram igitur Domini passionem nostrum intuitum cōuertentes sacram sancti Euangelij lectionem attendamus.

2. Caput huius nostri sermonis, quem, ab Euangelio diligenter considerato, rationabiliter haurimus, est hoc; quod uidelicet Passio Domini nostri diuina est. Quod

certe congruum est in primis intelligere, ut illam reuerenter suscipiamus tanquam rem præstantissimam; neque ab exteriori uisibilissima atque abiectissima superficie & apparentia decipiamur. Si tanti Iacob attimasset locum, in quo dormiuit, dum è domo sua recedens, ibat in Mesopotamiam, forte non se in illo prostrasset ad dormiendum. Idcirco per uisionem cognita loci sanctitate, expergefactus, aiebat: *Verè Dominus est in loco isto, & ego nesciebam; pauesque q̄ à terribilis est (inquit) locus iste. Non est hic aliud nisi domus Dei, & porta cœli.* Dormimus nos cum Apostolis tempore Passionis, id in tempore facientes, quod in loco fecit Iacob: sed nunquid, qui dormit, non resurget? Num aliquandò non euigilabūt corda nostra, ut intelligamus, quam terribilis sit hora ista passionis, quam altū reconditumque mysterium, ubi Cruci, quæ est scala cœli, innixus est Dominus? Exiit Iacob lapidem, in quo dormiebat, sic eleuetur in mente nostra lapis iste, qui reprobatum est ab ædificantibus, & exaltetur, ut sit in caput anguli, ut agnoscamus & credamus, quia hic Agnus Dei, qui tollit peccata mundi, uerè Filius Dei est, & Princeps regum terræ, qui dilexit nos, & lauit nos à peccatis nostris in sanguine suo. Vixit lapidem Iacob: Vixit Spiritus Domini Christum; qui ideo Christus est, unctio misericordie suæ, ut misericors fieret, & fidelis Pontifex ad Deum. In eo enim, in quo passus est ipse, & tentatus, potens est & eius, qui tentantur, auxiliari. Vngit illum Ecclesia prædicans magnificentiam regni eius, & multitudinē miserationum suarū, quas nobiscum operatur, uirtute suæ Passionis. Ungamus & nos oleo compassionis, passionem suam linientes, atque ideo deuotè contemplantes. Ibat Moyses ut videret, quare arderet rubus, & non cōbureretur; sed admonitus de loci sanctitate soluit calceamenta de pedibus suis. Ardet rubus in Passione, sed non comburitur: quia Dominus in medio flammæ ignis hostium persequentium perseuerat Filius Dei; interim vadit ad Patrem, & clarificatur ab eo. Pedes nostri, affectus nostri: ut iis accedere valeamus ad Deū, & iuxta Crucē stare,

Gen. 28. 16

Psal. 117. 22. & 1. Pet. 2. 7. Ioan. 1. 29. Apoc. 1. 5.

Gen. 28. 18. Heb. 2. 17.

Exod. 3. 2.

extrahamus illos à mortalibus desideriis, & sensalibus cupiditatibus; sciens quòd Passio Domini non est vulgaris res, sed nimium admiranda. Prudenter itaque sanctus Ioan. Euangelista, qui, vt Aquila viderat mysteria Regni Dei, & fuerat intuitus, quantus hic esset, qui bellum commissurus esset cum Principe huius mundi, munitus non armis Regis Saulis, sed baculo pastoralis & funda & lapide, circumdatus videlicet infirmitate, ex qua crucifixus est. Ioannes (inquam) passionem describiturus, alta petit, explicans altitudinem Filij Altissimi, dicens.

Ioan. 13. 3. *Sciens, quia omnia dedit ei Pater in manus, & quia à Deo exiuit, & ad Deum vadit.*

Ergò & nos docti ab Euangelio in capite huius mysterij consideramus altitudinem eius, vt dignè suscipiamus & reuerenter, quæ à Deo donata sunt nobis. Altiora autem de Passione Domini cogitare non possumus, quam quòd res diuina sit. Id quod in Euangelio demonstratur ex duobus, ex eo videlicet, quòd qui patitur, declaratur Filius Dei; & ex eo, quòd Petro exprobrat Christus; quòd non sapiat quæ Dei sunt; quando eunti ad Passionem reluctare conatur.

Diuisio.

³ Horum primū vt clariùs elucescat, Dominus primū interrogat discipulos suos, dicens: *Quem me dicunt esse homines?* Et respondentibus illis: *Ioannem baptistam, alij Eliam, alij quasi vnum de Prophetis.* Secundò iterum interrogat: *Vos verò quem me esse dicitis?* Et respondente Petro: *Tu es Christus.* Hanc Petri confessionem primò laudauit & confirmauit, vt à Deo proficiscentem; vt legimus in Matthæo: *Beatus es Simeon Bariona: quia caro & sanguis non releuauit tibi, sed Pater meus, qui in caelis est.* Secundò remunerauit subdens: *Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, & super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam, & tibi dabo clauis Regni caelorum.* Et quoniã veritas ista, quòd esset Filius Dei, altior erat, quàm vt capere illam posset vulgus, cominatus est eis, ne cui dicerent: & ne forte videretur iactari, si per discipulos suos, & se ostentaret Filium Dei. Voluit tamen id eos scire, ne dum viderent eum pati, scandalizarentur in illo. idè enim mox de sua Passione verba fecit:

Mat. 16. 17

Et cepit docere eos, quoniam oportebat filium hominis pati multa. Vbi manifestum facit, quare voluerit personæ suæ excellentiam cognosci, nempe vt in Passione non putaretur succumbens ac victus; moriens, ac perditus, & derelictus à Deo, atque contemptus. Hoc ergò nobis notum sit quòd hic, qui quasi ovis ad occasionem ducetur, & quasi agnus corã tondeute se obmutescet, & non aperiet os suum, vt prædixit Isaias; brachiū Domini est, vt videm protestatur: *Quis credidit (inquit) audienti nostro: & brachium Domini cui reuelatum est: Brachium quidem est omnipotens. Sed quoniam circumdatus est infirmitate, & infirmitates nostras ipse portauit, quoniam Dominus voluit conterere eum in infirmitate.* Quis nobis crederet, dicentibus; quoniam *Hic est Filius Dei, & omnipotens sermo eius, portans omnia verbo virtutis suæ?* Præuenit itaque pusillū gregem suū, in caelestibus reuelationibus, quibus nos confirmauit in fide Diuinitatis eius, & Maiestatis immensæ. Stat ergò sententia, Passionem Christi rem Diuinam esse, quando qui eam perpetitur, verè est Deus, licet absconditus.

Immediatius verò ostendit adhuc Dominus, Diuinū hoc esse negotium, quando præmonstrata iam illis hac sua passione, increpanti illum Petro de hoc, illum sic abiecit: *Vae retrò me Satana, quia non sapis quæ Dei sunt, sed quæ sunt hominum.* Quæ verò quæso sunt illa, quæ Dei sunt, nisi quæ ipse prædixerat: *Oportet Filium hominis pati multa & reprobari, & occidi.* De his increpauit eum Petrus dicens, vt habet Matthæus: *Abstine à te Domine, non erit tibi hoc.* Passio ergò res Dei est, & hoc adeò, vt qui illam impugnat, iuste Satanas nominetur.

Quibus in verbis tria rerum genera à Domino distincta esse videntur. Aliq̃ enim sunt Dei, alia hominum, alia Satanae. Pati pro hominum salute, res Dei est. Refugere passiones & tribulationes, res est hominum: At contradicere his, quæ Dei sunt, & salutem humanam consulunt, res est Satanae. De sublimioribus exordium, quæ sunt illa, quæ Dei sunt.

Dico

5 Dico multa. Primum est, quod omnia, quae facta sunt, Dei sunt; quoniam a Deo facta sunt. *Vnus est enim Altissimus, Creator omnium & sine ipso factum est nihil.* I-
 Eccl. 1. 8. *dedo canitur illi: Tui sunt caeli, & tua est terra, & universi qui habitant in eis.* Ipse enim
 Gen. 1. 1. *creavit calum & terram, & omnem ornatu eorum.*

Secundo, quamuis vniuersa, quae sunt, Dei sunt, quaedam tamen sibi singulariter applicauit, vt speciali modo sua sint. Et hoc est quod dici confuevit in Scriptura; *Super quos inuocatum est nomen tuum.* Vnde canitur: *Caelum caeli Domino, terram autem dedit filius hominum.* De populis autem omnibus vnum sibi delegit peculiarem. *Si custodieritis pactum meum, eritis mihi in peculiis de cunctis populis. Mea est enim omnis terra, & vos eritis mihi in Regnum sacerdotale, & gens sancta.* Ex populo autem Leuitas elegit, quae dedicati essent cultui suo: *Ego tui Leuitas a filiis Israel pro omni primogenito. Eruntque Leuita mei. Meum est enim omne primogenitum, ex quo percussit primogenitos in terra Aegypti: sancti sunt autem mihi quicquid primum nascitur in Israel, ab homine usque ad pecus; mei sunt.* Sic terram suam specialiiter appellabat terram Israel; sic locum sanctificationis, vbi colebatur; sic omnia, quae ad Dei cultum pertinent. At modo singularissimo, sui sunt electi eius; de quibus Filius ad Patrem: *Rogo pro his, quos dedisti mihi, quia tui sunt: & mea omnia tua sunt, & tua mea sunt. Pater, quos dedisti mihi, volo, ut ubi sum ego, & illi sint mecum: ut videant claritatem meam, quam dedisti mihi.* Et per consequens illa omnia, quae directe faciunt ad horum salutem, proprie Dei sunt. Passio autem potissimum, & super omnia hoc exequitur. Ergo inter ea, quae Dei sunt, primas ipsa tenet sedes super terram. Nam totus mundus, praeterquam quod Dei est, quia ab eo factus est; proprie Dei est, vbi seruit ad salutem electorum suorum; & opera vniuersa, quae huc tendunt, sunt opera Dei.

6 Ea vero, quae salutem non spectant aeternam, si illi non aduerferentur, sunt hominum: vel ea absolute considerata, non quae vel aduerferantur, vel consentiunt saluti, si-

cut quae necessaria sunt ad temporalem vitam, quae commoda, quae vtilia, quae iucunda; inter quae est detrimenta euitare, sequi emolumenta. At quoniam Satanus aduersarius dicitur, & *Aduersarius noster Ioan. 8. 44. diabolus circuit, quarens quem deuoret; sicut & ab initio fuit homicida: ea Satanae tribuitur, quae nobis aduerfantur in via Dei.* Ita enim Satan fuit ille, qui Deum prouocauit aduersus Iob hoc praetextu, quod si eum Deus aduersis tangeret, ille aduersis fractus, Deo benedixisset in faciem, id est blasphemasset. Hinc & qui inimicitias exerceat aduersus seruos Dei, qui semen sunt Dei, dicuntur semen diaboli, & filij diaboli. *Inimicitias (inquit) ponam inter semen tuum, & semen illius, id est serpentis.* Cum autem praestantissimum opus Dei fuerit nostra Redemptio: Opus nullum magis Satanæ recte ascribimus, quam huic obstare Diuinæ Redemptioni.

Tribus his distinctis, reliquum est vt videamus, qualiter ad versus haec nos gerere debeamus. Et si quis opera diaboli, vel quodcunque diaboli est, attendamus, hostiliter semper cum his nobis agendum est. Ideo enim Moyse praecipit Deus, vt aduersus Madianitas agerent hostiliter: quod illi per mulieres corrumpere conati essent populum, vt diis cultum exhiberent. Hinc est quod Dominus praecipit occidi, quicunque voluisset auertere aliquem de populo a cultu Dei, siue ille Propheta, siue propinquus & amicus; *Non acquiescas ei (inquit) nec audias, neque parcat ei oculus tuus, ut miserearis & occultes eum, sed statim interficies. Sit primum manus tua super eum, & post te omnis populus mittat manum. Lapidibus obrutus necabitur.* Et quid aliud voluit nobis Dominus insinuari dicens: *Qui non odit patrem suum aut matrem, non potest meus esse discipulus: nisi cum aduerfantibus nobis in via Dei nullam nobis esse pacem, nullam concordiam, sed hostilitatem, bellum, repugnantiam, odium, quicunque illi sint, siue pater siue mater, siue filius siue filia; quin & si oculi sint, aut manus, aut pes, iique dextri, quin & anima ipsa? Etenim verba veritatis atque potestatis ista sunt, quae increpato Petro*

Petro

Marc. 8.35 Petro mox intulit: *Qui voluerit animam suam saluam facere perdet eam: Qui autem perdidit animam suam propter me & Euangelium, saluam faciet eam.* Hoc nemp̄ atrox est bellum, quod, qui est pax nostra Dominus Iesus, de caelo attulit in hunc mundum. Audi illum: *Nolite arbitrari, quia pacem uenerim mittere in terram, sed gladium. Veni enim, separare hominem aduersus patrem suum, & filiam aduersus matrem suam, & nurum aduersus socrum suam: Et inimici hominis domestici eius.* Parum est hoc, & hoc in super adiecit: *Qui amat animam suam, perdet eam; & qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam aeternam custodit eam.* Num maior, aut aequalis, vel similis dari potest inimicitia, quam ubi se ipsum odit, se ipsum abnegat, se ipsum mortificat, & crucifigit? Hoc ipsum cōtinuē faciendum est, ubi nos nobis ipsi scandalum sumus; ubi quid ex nobis peccatum trahit. *Mortificate* (iubet Paulus) *membra uestra, quae sunt super terram, fornicationem, immunditiam, libidinem, concupiscentiam malam, & auaritiam.* Ut intelligamus membra nostra, animam nostram, nos ipsos mortificandos, & abnegandos in eo, quod aduersamur legi, Christo & saluti aeternae. Propterea enim & alibi Paulus ait: *Qui Christi sunt, carnem suam crucifixerunt cum uitiis, & concupiscentiis.* Et *uetus homo noster simul crucifixus est; ut destruat corpus peccati; ut uita non sit in uitiis peccati.*

8 Bellum igitur sumendum est nobis cum his omnibus, & nullo cum his pacto amicitia inuenda est. Ecce Dominus Petrum laudauerat, beatificauerat, extulerat ad id fastigij, ut caput esset ac Princeps totius mundi: At ubi illi aduersatur in opere salutis nostrae, Satanam uocat, a se repellit, ignorantiae criminatur: *Vade post me Satana. Non sapi quae Dei sunt.* Rursus, quantumcunque Petrus laborasset, ut a passione Dominum detereret, nihil profusus in eo profecisset. Erat illi quippē scandalum, quantum erat in se, ponens offendiculum.

Mat. 16.23 *Scandalum* (inquit) *est mihi.* Sed non propterea Christus scandalizabatur, non offendeat in petram illam, nihil persuasio

Petri operabatur in illo. At dilecta anima nostras, oculus noster, pes, manus, scandalizant nos: si ea diligimus, nos perdunt. Christus ergo abiicit, culpam, odit Petrum in eo, quod scandalum est illi. Et nos verebimur odisse animam? nos abnegare & oculum cruerem; manum abscindere aut pedē? *Neque parcat ei oculus tuus, ut miserearis, quia uoluit te abstrahere a Domino.* Deo tuo: ita iubebat Ies. Christus qui scandalizari non potest, ait Petro: *Vade post me Satana: Scandalum es mihi.* Es nos, qui cōtinuē scandalizamur, offendentes in petras scandalum, ac saepe cadentes, scandalizantes patiemur? tenebimus? amabimus? Cur nos non arripit zelus Phinees, ut interficiamus scandalizantes, neque personam accipiamus, id solū in hominibus considerantes, quod fuit ad salutem animae? *Latur homo* (inquit S. Iohann) *in sententia orū sui, & sermo opportunus est optimus.* Vide si sermo opportunus est, & tunc latere in eorum quia est sententia oris tui, non quia locutus est diues, non quia uerba haec ex ore tuo processerunt. *Diues locutus est,* (inquit Eccl. 10) *Sapiens & omnes tacuerunt, & uerbum illius usque ad nubes perducunt: Pauper locutus est, & dicunt: Quis est hic? & si offenderit, subuertent illum.* Vides non haberi rationem ueritatis? pietatis? uerā uilitatis? sed tamen accipi personas? Heu quod nimis acceptatores personarū sumus! *Non strum* (inquam) *emo carnem suam odio habet sed nutrit & fouet eam;* licet infirma sit, licet ad malum prona, licet aggrauans animam, licet deprimens intellectum, licet concupiscentis aduersus spiritum, licet operans in nobis omnem concupiscentiam. Moyses non defendit uxorem suam Aethiopsam, ob quam etiam contra ipsum locuta est Maria: Dominus defensor illius fuit. Carnis curam ne feceritis in desiderijs; & Dominus pugnabit pro uobis; & illam tuebitur a diluuiō aquarum multarum, ut pereunte omni carne, quae corrumperat uiam suam, illa seruetur, ex qua uerbum Dei futurus erat homo.

Iam adea, quae hominum sunt transfectores, attendimus, non hanc Dominum semper culpāre, imō & his allicere ad se illos, qui sic

qui sic terrena sapiunt, vt cœlestibus non præponat. Dauid sit nobis exemplo; quod regnaret, humanum erat; Regem agebat, & vinebat. Habeas hoc, vbi Berzellai in-
 1. Re. 19. 35 nitarus à Rege, vt secum iret, recusans ait: Nunquid vigent sensus mei ad discernendum suauē, & amarum? Aut delectare potest seruuū tuum cibus, aut potus? Vel audire possum vltra vocem cantorū, atq; can-
 38 Mat. 16. 18 taticum? De filio autem eius Chamaā sic ait Dauid. Mecum transeat Chamaam, & faciam ei quicquid tibi placuerit, & omne quod perieris a me impetrabis. Hæc huma-
 Num. 17. 7 na erant. Hæc quidem amauit Dauid, & suscepit de manu Domini, vt munera e-
 1. M. 16. 9 ius. At quando pro peccato suo ab eo ablata sunt, stultum aliquid contra Deum nõ est locutus, sed patienter egit. Quin & Se-
 1. M. 16. 9 mei viro de cognatione domus Saul blasphemante illum, fugientem à facie Absalon, noluit illum occidi. Quin Abisai, qui dixerat. Quare maledicis canis hic mortuus Domino meo Regi? Vadam, & amputabo caput eius. Ait Rex: Quid mihi, & vobis filij Saruia? dimittite eum, vt maledicatur; Dominus enim præcepit ei, vt malediceret Dauid; & quis est, qui audeat dicere, quare sic fecerit? Dimittite eu, vt maledicatur iuxta præceptum Domini. Si forte respiciat Dominus afflictionem meam, & reddat mihi Dominus bonum pro maledictione hac. Vide quomodo se habeat Dauid erga temporalia, & fruens habitis, & ferens æquo animo, illis ablatis, omnia sub Deo. In his qualiter se gerat homo prudenter, prolixè docet Salomon in parabolis suis. Quod verò in his felicitas non sit, vt nec cum delectatione & dilectione vtamur creatura, monet in libro Ecclesiaste quasi concionator de vmbone. At tandem quomodo his spiritibus solius Dei amplexibus delectemur, soli Deo vacantes, profundissimis ænigmatibus instruit in canticis canticorum. Hinc Paulus dimissis, qui terrena sapiunt, ait: *Nostra autem conuersatio in cœlis est.*
 Exhortatio
 Pro. 15. 21. Nè igitur his quasi satiantibus delectemur, Salomonis verba illa consideremus: *Stultitia est gaudium stulto. Qui autem prudens est, auigat gressus suos. Qui firma*
 Tom. II. Bellintani.

tur in illis, sedens vt cœcus iuxta viam medicans, quærens ditari, vt læretur in diuitiis multis, hic stultus est, non habens discretionem boni, & mali. Et si quando diuitiæ affluant, & dicat animæ suæ: *Anima mea, habes multa bona; comede, bibe, epulare, latare.* Nunquid non stultitia gaudium est stulto? Si scientiam haberet, videns hæc caduca, fugacia, corruptibilia, quin & fallacia, haberet & dolorem. At verò qui intelligit veritatem, prudenter dirigit gressus suos, sic transiens per bona temporalia, vt non amittat æterna.

SECUNDA PARS.

PRÆCEPTVM Apostoli: *Quæ sursum sunt sapite, nõ quæ super terram:* apprimè ad rem nostram facit, qui quæ Dei sunt, sapere istruendi sumus, ne terrena sapientes abiiciamur à Deo saluatore nostro; qui vt nos eriperet de præsentī sæculo nequam, sic venit in mundum, vt denuð relinquens mundum, & ad Patrem vadens, sic exaltatus omnia traheret ad seipsum, aded vt de illis dicere posset: *De mundo non sum, sicut & ego non sum de mundo.* Passionem ergò Christi inter ea, quæ Dei sunt, imprimis sapere nos conuenit, illam potissimam æstimantes, & appreciantes secundum valorem suum. Hæc autem veluti pecuniam suam dedit ad mensuram, vt reciperet eam cum vsuris, nempè vt per eam acquireret sibi magna & pretiosa, quæ sint populus eius & oues pascuæ eius. Dedit quippe animam suam pro ouibus suis, id est vt essent oues suæ, quibus propterea dicitur ab Apostolo: *Empti estis pretio magno.* Et hæc est Ecclesia, de qua idem Apostolus dixit ad quosdam, qui secum erant: *Posuit vos Episcopos regere Ecclesiam Dei, quam acquisiuit sanguine suo.* Et populus acquisitus, de quo Petrus: *Vos autem genus electum, regale sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis, id est acquisitus; qui aliquando non populus, nunc autem populus Dei.* Porro quia dilexit Patriarchas Abraham, Isaac & Iacob, ided elegit filios eorum, vt essent populus eius. Ità enim scripsit & dixit Moyses: *Dilexit Patres tuos, & elegit semen eorum post eos.* Attamen vt re ipsa
 T r r ad-

Luc. 12. 19.

10 Col. 3. 2.

Ioan. 17. 16

1. Cor. 6. 20

Act. 20. 28

1. Pet. 2. 9.

Exod. 19. 6

Deut. 4. 37

- adsciferet illos in populum suum, ac qui fuit illum sibi, educens de Ægypto in manu potenti, & brachio extento. Sic enim
- Psal. 76. 16.* canitur à Propheta: *Redemisti in brachio*
- Psal. 73. 2.* *tuo populum tuum filios Iacob, & Ioseph. Et Memor esto congregationis tuae, quam possidisti ab initio. Redemisti virgam hereditatis tuae. Quod amplificans Moyses aiebat: Interroga si quando facta est huiusmodi res: Si fecit Deus, ut ingrederetur, & tolleretur sibi gentem de medio nationum, per tentationes, signa, atque portenta, per pugnam, & robustam manum, extentumque brachium, & horribiles visiones. Sic acquisitam, redemptamque gentem elegit in populum suum. Cui idcirco, ut esset populus sanctus, sicut & ipse sanctus est, dedit legem, qualem nulli nationi unquam data fuit. Hæc (inquit)*
- Deut. 4. 6.* est vestra sapientia, & intellectus. Quæ est enim alia gens sic incluta, ut habeat ceremonias, iustaque iudicia, & vniuersam legem? Sic itaque elegit nos Deus in Christo ante mundi constitutionem, ut essemus sancti, & immaculati in conspectu
- Apoc. 21. 3.* eius: ut vere dictum sit: *Ipsi populus eius erunt.* Veruntamen ubi venit plenitudo temporis, non corruptibilibus, auro vel argento, redempti sumus, sed pretioso sanguine, quasi agni immaculati Christi, & incontaminati, præcogniti quidem ante mundi constitutionem; manifestati autem nouissimis temporibus. Hoc pacto vos, qui fideles estis, non estis vestri, sed Dei qui redemit vos, & assumpsit in populum suum.
- II Duo ergo specialia Dei sunt, quæ nos oportet sapere: Christus crucifixus, & Christianus pro quo Christus crucifixus est. Christum crucifixum sapere, tanti fecit
- 1. Cor. 1. 2.* Paulus, ut diceret ad Corinthios: *Nihil iudicavi me scire inter vos, nisi Iesum Christum, & hunc crucifixum.* Et cuius cognitione pendet nostri cognitio, pro quibus crucifixus est, nempe electorum suorum. Ex pretio enim, quo empti sumus, manifestum est quantum valeamus. Non enim decipi potuit sapientia Dei, ut vilem mercem carius emeret, quam valeret.
- III Nisi forte dicamus, quod certe dicendum est, pretioso illo pretio suo pretiosam illam fecisse, quantumcunque prius esset. Et hoc nobis fati est, quod empti pretio magno, ad mensuram illius pretij sumus & nos pretiosi. Vbi tamè aduertendum est, quod pretiositas ista nostra, non absolute pensanda est ad valorem pretij illius, sed ad mensuram, qua illi pretium istud communicatur. Si enim non aequalia tribuit talenta seruis suis, neque par emolumentum prodiit ex illis, nec omnes Apostolos fecit, sed & discipulos alios, nec easdem functiones Leuitis omnibus destinatis, sed multiplices, & varias, quibus plus & minus Domino appropinquabant. Ita varia sunt fidelium dona, quorum omnium valor sumitur à sanguine Christi. Quam tamen distinctionem nunc omittentes, ipsum in generali valorem fidelium considerabimus, atque pretium ex ipsius sanguinis Domini Iesu valore ac pretio. Ita enim hominem consideramus, quatenus res Dei est, non quidem propter creationem, sed propter renouationem, qua factus est noua creatura, creatus in Christo Iesu.
- Valorem personæ Christi, cum infinita sit, nemo æstimare potest. Infinitus enim inestimabilis est, & incõprehensibilis, sicut res, ita & æstimatione. Quæ ab infinito facta sunt, finita sunt omnia; quia infinitum fieri non potest: quod enim sit, principium habet essendi: principii vero terminus est ac finis, qui in rem infinitam, id est sine carentem, cadere non potest. Medium autem quiddam est inter infinitum & finitum, quod quidem ex vna parte se tenet ad finitum, ex alia cum infinito. Et hæc est humanitas Christi, quæ quidem cum facta sit, atque à Diuinitate distincta sit, quæ sola est infinita, finita est. Aliquo autem modo infinita est, quatenus in vnitatem personæ ab ipsa Diuinitate est assumpta. Hæc autem infinitas bifariam tribuitur humanitati. Altero quidem per communicationem proprietatum: prout diuinitas proprietates suas communicat humanitati, humanitatesque vice versa suas diuinitati, quatenus vna eademque persona habet vtramque; & de illa vna vterque prædicatur in concreto, dicentes: *Christus est aeternus*

est aternus, Christus est temporalis: Christus est infinitus, Christus est finitus; imò & dicentes: Deus est temporalis & finitus: Homo est aternus, & infinitus. Altero, & fortè magis proprie sic. Si Humanitatem attendamus finita est, & omnes eius partes, quia totum factum est.

14. Idem dicendum est de operationibus suis, quatenus operationes sunt, quamuis enim dicantur operationes illius personæ, quæ Deus est, & idè infinita, cum tamen operationes sint, quæ initium habuerunt neq; enim semper fuerunt, aut semper sunt, aut erunt, sed tunc tantum, quandò illas Christus operabatur, finita sint necesse est. Quod idem dicendum est de illarum valore, pretio, aut merito. Neq; qualitas est infinita, vbi illius subiectum finitum est. Verum hic quoddam speciale reperitur, per quod illarum valori conuenit aliqua ex parte infinitas. Quod enim aliqua res absoluta fiat pretium, ex respectu illi contingit, secundum quem ordinata est, vt sit pretium. Ordinans autem illum ad pretium, determinat illi valorem ac meritum, vt tanti æstimetur, aut tanti, sicut nummo determinatur, quantum valeat in emendis mercibus. Hunc valorem Deus tribuit operibus illis, volens vt pro tanto valeant. Quamuis autem sic ordinans, p potestate atq; autoritate sua possit op' illud, quasi monet, ad plus aut ad minus determinare: conuenientius tamen rem, quæ absolute in se pretiosior est, ad maius pretium ordinat, quæ verò minoris valoris absolute est in se, ad minus determinatur, vt fieri consuevit in monetis auri, argenti, æris.

15. Ita ergò Dei Sapientia, in determinando valore isto respectiuo operum Christi se gessit: Determinauit quidem, vt infinitus esset valor iste; & hoc rationabiliter, attento valore absoluto ipsorum operum. Habuit enim valor hic absolutus, quandam infinitatem. Et primum ex hoc, quod opera illa fuerunt opera intrinseca Dei operantis: Deus enim fuit, qui ieiunauit, qui orauit, qui prædicauit, qui laborauit, qui passus est, qui crucifixus est, qui mortuus est. Secundò ex hoc, quod illa opera summam excellentiam possibilem habuerunt

intrinsecè, & quia diligenter attendendus est animus.

Sciendum est, quod opera Christi habuerunt omnes perfectas conditiones & circumstantias; & hoc in summo, si attendamus locum, tempus occasiones, & hæc duo potissimum, videlicet finè & intentionem: Excellentissimè enim in Deum ordinata sunt, & ad hominum salutem ex summa charitate; Quæ charitas ordinans ardentissima fuit, quantum profus esse potest charitas, quæ Deus non est formaliter. Idem profus dicendum est de passionibus suis: quæ quidè intensissimam charitatem ad Dei gloriam, & voluntatem, & nostram salutem directæ sunt: & ipsæ in se omnes circumstantias perfectionis habuerunt in summo, & hanc præcipue, quæ fuerunt intensissima & maxima; ita quod maiores in hominè sanctum cadere non potuerunt, qui esset Mediator Dei & hominum, omnium Redemptor & Saluator. Et vbi plus excedere non potuerunt, ardor excessit charitatis, qui sitiens ulterius adhuc pati, de Deo, conqueritur, quod in hoc suæ non satisfaceret voluntati, cupientiam ad honorè eius, & hominum salutem in altius demergi profundum tribulationum. Si enim, vt carni *Marc. 14.* scilicet isaceret, orauit in horto, vt transfret ab eo hora: cur in cruce, quandò iam finiebant passionem, non faceret satis spiritui quoque, qui ad vltiores, & atrociores pœnas ineffabili desiderio protendebat? Hoc ergò fecit clamans: *Deus meus, Deus meus, vi quid dereliquisti me?* Et sicut caro *Matth. 27.* quieuit ad illam determinationem: *non mea voluntas, sed tua fiat.* Sic Spiritus ad istam: *consummatum est,* quantum videlicet *Ioh. 19. 30.* Diuina voluntas decreuerat, perfectè cõpletum est. Talia ergò & tanta opera; & in se excellentissima, & à Deo pcedentia, sapientissimè Deus ad pretium infinitum ordinauit, ita quod Passio, sanguis, mors essent infinite pretiosa.

Hæc autem infinitas huiusmodi est, quod videlicet mors illa sufficiens esset, ad saluandos infinitos homines si tot essent: Aded, quod si infinitos non saluat, hoc non est, quod ipsa infinitos saluare non possit, verum quia non tot saluandi

reperiuntur. Præterea liberat à pœna æterna, quæ in sua atrocitate & in pœnitentia, est infinita. Mundat à culpa mortali, quæ suam habet quædam infinitatem ex offensione Dei, qui est immensæ Maiestatis. Confert gratiam, quæ cum sit participatio quædam summi atq; infiniti boni, expers infinitatis profus non est. Ac tandem adducit in gloriam, quam nemo dubitauerit infinitam appellare ex sua incomprehensibili altitudine, claritate, plenitudine, ac demum æternitate. Ecce valor passionis Domini Iesu.

17. Vide quàm errent, quàm arguendi sint, qui hoc tantum bonum flocci faciunt, ac si ad nihilum valeret. Si vitio datur Hebræis, quod pro nihilo habuerunt terram desiderabilem, quid de nobis dicendum est, qui Crucem Christi contemptui habemus? qui sanguinem testamenti pollutum ducimus, in quo sanctificati sumus? non plus illum appetentes, ac si res quædam esset non sanctificans, sed polluta & contaminata? Salomon, ut alliceret ad Sapientiam, dixit de illa: *Infinitus thesaurus est hominibus, quo qui vti sunt, participes facti sunt amicitia Dei, propter disciplina dona commendati.* Illam longè præponi auro, argento, lapidibus pretiosis, & desiderabilibus vniuersis, apertè pronuntians: *Omnia, quæ desiderantur, huic non valent comparari.* Quid igitur de thesauro isto Passionis ac meritorum Christi asserendum est? Hæc vera Sapientia est, omnè excedens sapientiam atq; prudentiam, stultitia reputata est à Gentibus. Sed hæc est res Dei: & quoniam Dei est, humana cuncta superexcedit. Dicatur ergo à Gentibus stultitia, neq; renuamus nos, dicamus tamen cum Paulo: *Quod stultum est Dei, sapientius est hominibus.* Sic vilis sit Passio antè homines, at pretiosissima in conspectu Domini mors est Sancti Sanctorum. O stulti, qui stultum deputant illud, in quo sunt omnes thesauri sapientiæ & scientiæ Dei! O stulti, qui pro nihilo habuerunt tantum desiderabile! *Stultus irridet disciplinam Patris sui, qui autem custodit increpationes, astutior fiet.* Filius, qui, quando à Patre corripitur & instuitur, irridet disci-

plinâ & instructione illius; stultum se probat; ne dum non apprecians veram Sapientiam, verum & irridens, qua conatur Pater illi in moribus sanctis generare, nõ ultra in sanguinibus. O quæ stultitia fidelium, qui irrident hanc Sapientiam Dei Patris, qua nos in dignitatem assumpsit filiorum Dei.

Verenda Patris irrisit Cham, vnde genitus fuerat. Passione Christi & eius sanguine, nos renati sumus per lauacrum regenerationis & renouationis Spiritus Sancti; & hanc vtilitatem Christi, qui turpissima morte condemnatus est, nos vilem arbitrabimur? & hæc stultitiam Dei, quæ est summa Sapientia, stultam deputabimus? Maledictus Chanaan imitator tanti delicti Cham Patris tui. Tu ô Cham irrides, contemnis in eo, quod Pater tuus est. Ergo maledictus filius tuus; transeat in filium tuum, quod agis in patrem tuum. Tu irrisor es patris, sed Deus irrisor est filij tui. E contra ô fideles, vereamur nos verenda patri, nostris vt in nos transeat benedictio Dei. En verenda Patris nostri factus pro nobis maledictum. Scriptum est enim: *Maledictus omnis, qui pendet in ligno, vt in gentibus benedictio Abrahæ fieret in Christo Iesu.* Crux est Christi humiliatio, eximianitio, turpitudine. *Morte* (inquiunt) *turpissima condemnemus eum.* At verò iubet Lex: *Turpitudinem Patri tui non discoparies.* Ergo maledictus Chanaan, qui Christum in eo, quod maledictus est, contemnit. At in Abraham benedictus, qui de maledictione ita operibus loquitur. In me sit ista maledictio: Veniat super me sanguis iste iustus, vt in asperionem sanguinis eius lauet à turpitudine, & à maledictione, & à fordibus peccatorum meorum. Has Domini mei increpationes, quibus à Iudæis increpatus est, custodiã, vt astutior fiam, sapiens videlicet & prudens.

Nunc ad secundam rem, quæ Dei est, transeamus, qui sumus nos, si Christi sumus: dixi si Christi sumus. Nam si quis spiritum Christi non habet, hic non est eius. At verò Dominus Iesus mortificatus est in carne, vt nos pollicitatione Spiritus accipiamus per fidem. Itã enim Apostolus scripsit ad Galatas. Facta enim mentione Crucis, in qua

qua Christus pro nobis factus est maledictum, & quod per eam nos consequimur benedictionem, subdidit dicta verba: *Vt Gal. 3. 26. pollicitationem Spiritus accipiamus per fidem.* Per fidem autem sumus filii Dei, ut ait ibidem idem Apostolus. Patet ergo, quod per mortem Crucis nos sumus regenerati in adoptionem filiorum Dei, ut verè filii Dei nominemur & simus. Ergo res Dei sumus: quorum pretium ex pretio, quo empti sumus, pensandum est. Salomon de sapientia, ut dictum est, statuit, quod sit thesaurus infinitus hominibus, & rationem dat, quod venter hoc thesauro participes facti sunt amicitia Dei. Et addit, quod & ipsi commendati sint, propter ipsam sapientiam & dona eius. Ex quo est evidens, quod ex valore sapientia, valor eorum penatur, qui dona suscipiunt sapientia, per quæ sapientes sunt. O itaque quantum valet homo, in quo thesaurus est pretiosissimæ Passionis? Commendatur homo iste non ex natura, quæ facta est ad imaginem Dei; non ex præsentia, quam habet super omnem terram, & animalia vniuersa; non ex dotibus animæ, & corporis, quod sit ingeniosus, prudens, potens, fortis, pulcher, & huiusmodi; non ex diuitiis, aut aliis quibuscunque rebus temporalibus, sed propter pretium sanguinis Christi; quia Christus habitat in corde eius; quia confors est diuinæ naturæ, quia verè res Dei est, Deo charus, pariceps amicitia Dei; quin magis filius Dei charissimus.

10 Materia ex qua factum est tabernaculum fæderis, asportata est de Ægypto, & à populo oblata. At forma, quæ dat esse rei, ex qua sanctuarium factum, ex Deo processit, & venit. *Tacies (inquit) sanctuarium secundum exemplar quod tibi in monte monstratum est.* Sanctificatio denique eius, à Deo nihilominus profecta est. Secundum hanc æstimabatur sanctuarium, appretia-
 19 *Rom 8. 1*
 20 *Gal. 3. 14*
 21 *Gen. 9. 6.*
 22 *Exo. 25. 40*
 23 *Deut. 4. 9.*
 24 *Eccel. 38. 9.*
 25 *Matth. 25. 34. & 41.*
 26 *Act. 9. 4.*
 27 *Matth. 18. 5.*
 28 *Exhortatio*
 29 *Eccel. 31. 18.*
 30 *Isai. 56. 7.*
 31 *Eph. 5. 30.*

ratio, quamobrem non sit offendendus. Audi Apostolum seridè admodum admonentem. *Noli cibo tuo illum perdere, pro quo Rom. 14. 15. Christus mortuus est.* Mors Christi dat illi valorem, quia mors Christi nostra est, pro quibus mortuus est. Quanti ergo fidelis est morte Christi ditatus, ornatus, perfectus, exaltatus, appretiatu?

O rationem cur proximum, cur nosmetipsos despiciere non debeamus: Si ex te ipso iuberis discere quæ sunt proximi; quanto magis ex Christo, cuius sanguis impleuit venas nostras, ornauit animas nostras, viuificauit mortalia corpora nostra. *Isaias Propheta ut persuadeat elemosynam, utitur illa phrasî. Carnem tuam non despexeris: carnem tuam appellans proximum, quod simus eiusdem naturæ. Heu carnem Christi nè despexeris; quia, ut docet Apostolus, membra sumus corporis eius, de carne eius, & de ossibus eius. Hoc cogitent qui despiciunt, qui offendunt proximum suum; scientes quod non minus in offensione, quam in beneficio dicturus est Christus; Quamdiu fecistis vni ex minoribus meis, mihi fecistis. Facto probauit hoc dictum, quando gloriosus de cælo clamauit; Saule, Saule quid me persequeris? Quid miraris igitur quod dixerit. Qui suscepit vnum paruulum talem in nomine meo, me suscipit. Qui autem scandalizauerit vnum de pusillis istis, qui in me credunt, expedit ei, ut suspendatur mola asinaria in collo eius, & demergatur in profundum maris? Attende quod dixit in nomine meo. Et vnum ex his pusillis, qui in me credunt.*

Sed conuertere anima mea in speciem tuam, attende tibi, te ipsam cognosce. *Monet Sapiens. Fili in tua infirmitate ne despicias te ipsum.* Ergo etiam carnem nostram nutrire debemus, & fouere. Quanto igitur magis spiritum? Audi præceptum Domini. Commendata lege, & ex ea exaltato populo, quod sit super omnes gentes propter legem, iubet. *Custodi igitur te ipsum, & animam tuam sicuti.* Cum tantus sis, quod Deus excelliorem te fecerit cunctis gentibus, ne rem tanti valoris perdas. Custodi te ipsum, & quoad ani-

CONCIO SECVNDA.

ARGVMENTVM.

Repugnare videtur quod Christus debuerit pati: & hoc fuscè. Pati abhorre non debemus, imò carnem mortificare. In Morali. De illis que loqui debemus; & de defectibus, quos vitare tenemur.

VARIAS multum; aduersasque continet partes lectio presens, dum Christus Petrum, ita ex vna parte extollit, vt nominet *Bariona*, id est Filium Spiritus sancti, quod est dicere hominem Dei: & ex alia adeo culpat; vt Satanam vocet a pertè. Et hoc non aliam ob causam, quam quod diuersa de Christo sensisset; Christum confitens antea, post verò increpans, quòd se passurum, reprobandum, & occidendum prædixisset; vt causam intelligas quamobrem Salomon sit in suis Proverbis constituendis ex oppositis ita frequens, cuiusmodi sunt illa. Qui custodit legem ^{Prim. 17} Filius sapiens. Qui autem commellatores ¹⁷ pascit, confundit patrem suum. Et illud. Qui dat pauperi non indigebit: qui despiciat deprecantem, sustinebit penuriam. Quia in re ista habetur consideratio, quòd apud veritatem homines non ex natura, quæ communis est, sed ex distinctis, variisque eorum proprietatibus, & operationibus astimantur. Ad quod docendum, cum valde illud scire vtile sit, & ipse Dominus Iesus voluit de se iudicium ferri, idque iustum. Et propterea interrogat discipulos quid de illo & homines, & ipsimet sentiant; & rectum de se factum iudicium probat: perperam factum reprobat. Ex quibus docemur, & sic sapere, vt rectè de aliis sentiamus ipsi, & sic viuere, vt sancta de nobis iure ab aliis sentiantur.

Si autem de omnibus benè recteq; sentiendum est: Id nimirum de Deo, ac Christo Iesu in primis faciendum. Hinc in principio libri Sapientiæ scriptum est. Diligite ^{Sap. 11} iustitiam qui iudicatis terram; sentite de Domino in bonitate. Ac si dicat, in quouis ¹¹ velt. o

- mam legem obseruando, in qua adeo exaltaris. Nam qui abiicit disciplinam, despiciat animam suam: qui autem acquiescit increpationibus, possessor est cordis. Vides illum perdere cor, qui non acquiescit legi, & cuiusque monenti? hoc est despiciere animam, illam non curare, non custodire, non saluare. Si autem custodienda est anima propter seipsam, quanto magis propter sanguinem Christi, in quo sanctificata est? Hæc sunt verba sponsæ ad sponsum. *Quis mihi det te fratrem meum sugentem vbera matris meæ, vt inueniam te foris, & deosculer te, & iam me nemo despiciat. Apprehendam te, & ducam in domum matris meæ.* Fratrem vocat, vt eiusdem naturæ iam factum; quia vt dixit Paulus, *De carne eius sumus, & de ossibus eius.* Hæc enim scriptura est phrasis. Postquam enim Laban dixit ad Iacob. *Os meum es & caro mea.* Subdit. *Num quia frater meus es, gratis seruis mihi? Vocat igitur fratrem, quia caro factus est fugens vbera matris, quia salus ex Iudæis, ex quibus est Christus: addit Apostolus. Inuenit foris, quia eiecerunt eum extra vineam.* Vnde hortatur Apostolus. Exeamus ad eum extra castra, improprium eius portantes. Quid est deosculari, nisi ex amore coniungi, illique conformari, quantum possibile est, improprium eius portando, vt dixit Apostolus, & communicando Christi passionibus, vt ait Petrus. Tunc nemo sponfam despiciere potest. Sic enim & Apostolus scribit. Nemo mihi molestus sit: ego enim stigmata Domini Iesu in corpore meo porto. Hoc est quod ipsa addit. Apprehendam te. si nemo alius. homo ergo despiciet semetipsum? molestus erit sibi ipsi? iniurius in se ipso sanguini Christi? Heu, qui peccas, qui fornicaris, tollens membrum Christi & faciens membrum meretricis? Secundum eum, qui vocauit nos, (imò qui redemit nos) sanctum, & ipsi in omni conuersatione sancti sis.

vestro iudicio sit iustitia, vt non dicatis bonum malum, neque malum bonum: sed bona maxime de Deo sit estimatio vestra; quoniam bonus est, & bene omnia facit, & bona valde sunt omnia opera sua. Eiusmodi autem est Deus, vt bene de illo ab omnibus iudicetur: nemo n. est, qui non arbitretur quod Deus sit bonus. Sed sunt qui clarius illius cognoscunt bonitatem, & virtutem; sunt & qui minus clarè. Propterea bene de Christo sentiebant omnes, etiam qui errabant, putantes illum esse *Ioannem Baptistam, aut Eliam, aut vnum de Prophetis*. Et hoc nisi esset oculus malitia excæcatus; quemadmodum vsu veniebat in Pharisæis, qui dicebant: Non est hic homo à Deo, qui sabbarum non custodit. Hic est malefactor, hic est seductor, hic blasphemus. Nam & de Deo male populus in deserto loquebatur; illique detrahebant, dicentes. Odit nos Dominus. Ergo oculus hominis erga Deum tripliciter se habet. Aliquando humore passionis obruitur, vt rectum iudicium facere non valeat, sicut Iudæi de illo murmurantes. Sicut & de Christo Alii dicebant, quia bonus est, alii verò nequaquam sed seducit turbas. Alii bene sentiebant in communi, q̄ bonus esset, sed in specie errabant dicentes esse illum vel Eliam, vel Ieremiam, vel Ioannem Baptistam, ita & Petrus increpans. Alii denique à Deo illuminati aperte dixerunt. *Tu es Christus*. Blasphemi ira incitati male de illo loquuntur, & impetu illo acti putant etiam interius iniuste ab eo se affligi. Hos dimittam⁹, tanq̄ cecos, & indignos, qui à nobis in hoc ordine recedant. De his sit sermo, qui norunt imperfecte, & potissimum circa passionem. Videtur enim repugnare, quod sit Christus, & debeat multa pati, & reprobari à sapientibus, & occidi. Nam Dauid ideò abstinuit ab iniuria Saulis se-persequentis, propterea quod esset Christus Domini. Si Christus est, vicem gerit Dei, vnctus Spiritu Dei, cui propterea omnes debent esse subiecti. Qui ergo erunt, qui audeant mittere manum in Christum Domini? Si Christus est, promissus est à Deo in lege, & Prophetis; ab his ergo, qui legis scientiam prætende-

bant, debet cognosci: quomodo ergo ab his reprobatur? si Christus est, regnare debet, & redimere Israël. *Nos audiuimus ex Ioan. 12. 34 lege, quia Christus manet in aeternum. Et Luc 24. 22 sperabamus, quod ipse redempturus esset Israël. Quomodo ergo tu dicis Exaltari oportet 34. filium hominis, & occidi?* Ergo ratione dignitatis, ratione veritatis, ratione potestatis repugnat quod patiat, quod reprobetur, quod interficiatur. Dignitas est, quia Rex est à Deo missus, spiritu principali, id est regio confirmatus. *Spiritus Domini super me, eo quod vnxit me.* Et dedit illi Deus Spiritum non ad mensuram & ideo Sanctus Sanctorum vnctus est oleo lætitiæ præ confortibus suis. Rex itaque & sanctus factus ante omnem dignitate, tum sanctitate, vt non sit præter eum, neq; qui possit, quoniam Rex est; neque qui debeat, quoniam sanctus. Sed propterea tamen passus est, quia oportebat Christum (id est vnctum) pati. Vngetur simila in sacrificio, vt facilius combureretur. Omnis adeps Domini erat, vt esset ignis fomentum ad comburendum carnes. Charitas ista est, propter quam tradidit in mortem animam suam, vt sanctificaret per suum sanguinem populum. Omnia enim mundantur in sanguine. Cum deberet autem sic sua sanctitate sanctificare per sanguinem populum; nullus de populo sanguinem istum suum valebat effundere. Quid ergo? non erit eius populus, qui eum negaturus sit. Propterea itaque repudiatus est, negatus, abiectus & passioni à filiis traditus alienis. Et vbi in lege permisit, quod vir repudiaret uxorem odiosam, nunc contra legem virum repudiat vxor ipsa, & virum dilectum, & totum desiderabilem, quin & iniuria afficit, & passionibus. Ad durtiam cordis permittuntur viri uxores repudiare, ne illas occiderent. Vxor autem in lateribus domus manens, virum ita expellit, vt interficiat. Et eicientes eum extra vineam occiderunt. Ita magnificata est Passio eius, quoniam cecidit in sanctum, ab his, quibus legitima non erat potestas, vt & sine autoritate iudicarent, & sine iustitia, & ipse indigna pate-

Mat. 7. 37

Ioa. 9. 16

Mat. 26. 63

Mat. 9. 3

Num. 14. 11

Deut. 1. 27

Ioa. 7. 12

Mat. 19. 8

Mat. 21. 39

Mat. 19. 8

Mat. 21. 39

Mat. 21. 39

Mat. 21. 39

Mat. 21. 39

Mat. 21. 39

Mat. 21. 39

Mat. 21. 39

Mat. 21. 39

Mat. 21. 39

Mat. 21. 39

Isa. 61. 1-3
L. c. 4. 13

Dan. 9. 24
Isa. 4. 8

Leuit. 2. 5
Leuit. 3. 16

Isai. 53. 11
Hebr. 13. 12
Heb. 9. 22

Dan. 9. 26

Deut. 24. 1

Mat. 19. 8

Mat. 21. 39

Mat. 21. 39

Mat. 21. 39

- pateretur ab indignis. Gravior item esset Passio indigniori & sancto, & impleretur
- Prov. 29. 9.** Prouerbiū. Vir sapiens si cum stulto cōtenderit, siue irascatur, siue rideat, non inueniet requiem. Debit quidem Christus venire ad populum, de quo. Audi Popule
- Ier. 5. 21.** stulte, & qui non habes cor. Ad quem non credentem, sed contradicentem tota die extendit manus suas. Et ideo siue benigne loqueretur, siue acriter, non inuenit in eo requiem, quærens illam; quærens ouem perditam, & pulsum in regionem longinquam.
- 7** Et reprobati à senioribus, & summis sacerdotibus, & scribis Cum esset eius & dignitas & sanctitas depicta & descripta in lege, ab iis maximè deprehendi debuit atque discerni, ad quos legem intelligere atque interpretari pertinebat, & discernere verum à falso Propheta, sed hi magis iugum fregerunt. *Circuite vias Ierusalem, & aspice, & considera. & quarite in plateis eius, an inueniatis virum facientem iudicium, & quarentem fidem. Indurauerunt facies suas super petram & noluerunt reuer- ti. Ego autem dixi. Forſitan pauperes sunt, & stulti. ignorantes viam Domini, iudicium Dei sui. Ibo ergo ad optimates, & loquar eis. Ipsi enim cognouerunt viam Domini, iudicium Dei sui: & ecce magis hi simul confregerunt iugum, ruperunt vincu-*
- Sap. 2. 12.** la. Ratio, cur hi magis, tangitur ab eis in libro Sapientie. *Circumuenimus iustum, quoniam inutilis est nobis, & contrarius est operibus nostris, & impropert nobis peccata legis, & diffamat in nos peccata disciplina nostre, promittit se scientiam Dei habere. Factus est nobis in traductionem cogitatio- num nostrarum, tanquam nugaces existi- mati sumus ab illo, & abstinet se à viis nostris tanquam ab immunditiis nostris. Præ- terea timebant primatum perdere quo e- rant rectores populi, regem ipsum expe- ctantes; & ideo dixerunt. Hic est hares, venite occidamus eum, & nostra erit hæreditas, & ideo, lapis est, quem reproba- uerunt ædificantes, id est populum regen- tes.*
- 8** Ità maior est confusio cum quis à sapientibus reprobatur; maior est mentis

dolor, quandò aperta veritas est pro nobis, quæ magis impugnatur, & occultatur. Ità factum est, vt ab eisdem & verbum scri- ptum corrumperetur, & verbum incarna- tum despiceretur, & abiiceretur. Poterant, sicut ad instantiam Herodis Regis de loco rulare iudicium, nempe de Bethlehem, & de reliquis pro sua suorumque salute verum iudiciū facere. Et ideo inexcusabiles sunt, & dum corrumperitur Scriptura, adimpletur, quæ hoc prædixerat. Ideo Christus ad il- lam mittit. *Scrutamini scripturas, quia illa* Ioan. 5. *testimonium perhibent de me.* Et ita quoque omnib⁹ modis Christus pateretur, vt quali Pater percuteretur; cum illi verbum Patris acceperint ad eum reprobandum; & cape- retur ipse in sermone suo: nam & filius ipse locutus est in lege. Porro etiam secundum modum istum, secundum legem debebat mori. Et hoc pacto quoque liber legis as- persus est sanguine. Erat quippe in eo san- guis quò ad sensum verum, erat & quò ad falsum, quandò legem sumperunt, quadi- gladium ad illum interficiendum.

Quod Christus mansurus, & regnau- rus in æternum occideretur, hæc terra est repugnancia. Sed quia mansurus oportuit mortalem vitam in immortalem commu- tare: debuit igitur mortalem deponere, quòd per mortem, nec aliter fieri congrue- bat, atque ita vt Regni eius non esset finis. Ideo absorpta morte per resurrectionem in victoria, dicebat. *Data est mihi omnia* Mat. 28. *potestas in caelo & in terra.* Præterea iturus in regionem longinquam, vt acquireret sibi Regnum, debuisset de hoc mundo ex- ire qui totus est regio nostra, in qua na- ti sumus. Exiens autem acquisiuit regnum mundi. Primò, quia dum esset in mundo, cohorti, & Ministris Iudæorum data erat potestas super illum; vt ligare possent & tenere, & educere. Pilato desuper data erat potestas qua diceret. Potestatem habeo crucifigere te. Summa super eum erat po- testas tenebrarum. Vt istam à suis humeris proiiceret & capite, dimisit illis, vt face- rent in eum quæcunque voluissent; vt am- plius quid facerent, non haberent. Et pro- pterea de mundo, vbi restricta erat eorum potestas, profusus exiit inter mortuos li- ber.

bet. Qua libertate potius, reuersus, red-
didit eis duplicia, auferens ab illis, qua ma-
le & contra iustitiam abusi fuerant, pote-
statem; & accepit sibi Regnum, cui ne-
dum ex auctoritate debebatur, verum quia
cum iustitia iudicans, & pugnans, & victor
existens; totius mundi imposuit sibi dia-
dema; dixitque illi Pater. *Sede à dexteris
meis, donec ponam inimicos tuos scabellum
pedum tuorum* Quod autem dicit. Donec
ponam inimicos tuos scabellum pedum
tuorum; hoc non dicit quasi non acceperit
sibi regnum, & non dominetur a mari
vsque ad mare, & à flumine vsque ad ter-
minos orbis terrarum. Sed quoniam Rex
saeculorum est, in quibus homines vsq; ad
finem mundi floreunt de Ciuitate ista vani-
tatis sicut faenum terrae. Et quoniam natu-
ra nascuntur omnes filii irae; atq; ita ini-
mici in omni generatione, & generatione
ponuntur sub pedibus eius, qui iam sedet
& regnat, constitutus Rex à Deo. Et ita
secum quidem est principium, id est prin-
cipatus in die virtutis suae, id est resurre-
ctionis, & potestatis suae. Sed dum homi-
nes veniunt in hunc mundum, cuius Re-
gnum ac potestas facta est Domini nostri
Iesu Christi, quamuis inimici eius, terram
tamen lingunt, & adorant vestigia pedum
suorum. Et quoniam laborauit ipse dum
sibi regnum acquireret, iam sedenti, ac
quiescenti Pater ponit inimicos eius sub
pedibus eius. Ergo per mortem factus est
Princeps Regum terrae, liberans suos de
manu mortis, & eripiens de potestate te-
nebrarum. Quia ergo mansurus erat in æ-
ternum, & regnaturus Christus, oportuit
illum occidi, quod ignorantes dicebant.

*Nos audiimus ex lege, quia Christus manet
in aeternum. Quomodo ergo tu dicis. Exalta-
ri oportet filium hominis? Quis est iste filius
hominis? Quibus dixit ipse. Adhuc modicum
lumen in vobis est. Modicum profec-
tò, quoniam sciebant Christum mansu-
rum in aeternum. Et hoc rectè sciebant,
sed nesciebant, quòd ad hanc vitam im-
mortalem per mortem esset peruenturus,
putantes hæc duo non conuenire, mori &
manere, quæ tamen sic sibi mutuo cohæ-
rebant, vt eodem verbo Christus vtunq;*

significaret, nempe verbo, exaltationis, di-
cens. *Et ego si exaltatus fuero à terra, omnia
traham ad me ipsum.* Et alibi. *Exaltari
oportet filium hominis.* Nam quem ipsi
exaltauerunt in Cruce, Pater exaltauit
dextera sua, cõstituens ad dexteram suam
in Excelsis, & omnia subiiciens sub pedi-
bus eius, vt in nomine Iesu omne genu
flectatur. Ergo Petrus increpans Christum
& non sinens loqui de Passione, nesciens
impedebat gloriam Christi, & nẽ esset
magnus, & filius Altissimi vocaretur.

Quid putas locutus est Dominus ad
Moysem dicens. *Vltime prius filios Israel
de Madianitis; Et sic colligeris ad populum
tuum?* Vltionẽ de inimicis cum sua mor-
te coniungit, quia per mortem suam Filius
Dei strauit hostes suos. Moyses, quia so-
lum homo erat, prius habuit sumere vltio-
nem; sed Christus quia etiam Deus potuit
moriens acquirere sibi regnum, & domi-
nari in medio inimicorum suorum. Atta-
men vt figurè responderet, etiam ante
mortem ad illam accedens duxit trium-
phum: Et nos ergo, quia homines sumus,
debemus ante mortem hostes nostros su-
perare, sic ante corporalem mortem spiri-
tualiter morientes vitiiis, & concupiscen-
tiis. Nam & Madianitæ illi hostiliter in
hoc se gesserunt, quòd per mulieres, qua-
rum princeps fuit Chozbi filia vnus nobil-
issimi principis Madianitarum, populum
deceperunt, trahentes ad idolum Phogor.
Hos, hos inimicos superare cõuenit, mor-
tificantes membra ista, fornicationem, im-
munditiam, libidinem, concupiscentiam
malam, carnem hoc pacto crucifigentes
cum vitiiis & concupiscentiis. Quid cau-
sæ fuit, quòd Samson seipsum etiam cor-
poraliter interfecit? propterea quòd prius
locum dederat concupiscentiæ, carni ces-
serat, à muliere se permiserat subiugari.
Moriatur, moriatur caro, quæ hominem
seruiruti subicit, quæ tradit in manus ini-
micorum, quæ oculos eruit, vt non vi-
deant impudici; quæ vilis facta sit con-
ditio erum, quæ in circuitu facit ambula-
re, quæ hostes nutrit, illis molens cum la-
bore, & ærumna. Crucifigatur caro ista
etiam corporaliter per afflictiones, absti-
nencias,

Tom. I. Beilsntani.

V u u nentias,

Mat. 109.1

Mat. 109.4
Apoc. 12.21

Ioan. 12.34

Ioan. 12.34

Philip. 2.10

Num. 31.1

Exhortatio

Num. 25

Col. 3.5

Iudic. 16

30

Apo. 1. 5.

2. Tim. 2.

11.

rentias, vigiliis, asperitates, flagella. Sic illa moriente, morientur inimici eius. Qui Christus fuit, oportuit crucifigi. Qui Christi sunt, sic carnem suam crucifixerunt. Qui fuit primitiæ mortuorum, is idem fuit Princeps regum terræ. Si commortui sumus, & conuiuemus; si sustinebimus, & conregnabimus. Putas otiose mortuorum factam mentionem, magis quam viuentium à Ioanne, dum Christum nominat Regum principem: quoniam inter mortuos fuit; idè inter principes regnat. Et nos pariter moriamur, vt vna conregnemus.

SECUNDA PARS.

Sap. 2. 6.

11 Sicut qui Christus dictus est, mala sustinere oportuit; sic qui post Christi confessionem illi aduersatur, recta ratione debuit Satanas appellari. Id vidimus. Illud nunc videamus. Quod, qui non nouerunt Deum, ambulent per viam latam, & spatiofam, quærentes quæ sunt super terram, carnem nutrientes, & fouentes, voluptuose viuentes, hoc non creat admirationem, si in his, quæ nouerunt corrumpuntur. Neque enim nisi præsentia norunt, & idè dicunt. Vtatur creatura celeriter, & coronemus nos rosis antequam marcescant. At qui Deum cognouerunt, & confessi sunt, si Cruci aduersentur ne admiratione tantum, verum & indignationem excitant, vt merito repellantur, illisque dicatur. *Vade retrò me Satana.* Petrus Christum confessus fuerat, & de hoc laudatus est. Petrus idem audiens dicentem ipsum Christum. *Quoniam oportet filium hominis pati multa.* Apprehendens eum, capit increpare eum. Non solum Petrus interrogauit de se Christus, sed simul omnes. *Vos vero quem me esse dicitis?* Ergò vnus Petrus pro omnibus intulit responsum. *Tu es Christus.* Quòd increpationem quoque fecerit, vt ab omnibus veluti factam, Dominus demonstraret, *Conuersus, & videns discipulos suos comminatus est Petro.* Laudatus à Petro, comminatus est omnibus, *Nè cui dicerent de illo.* Hic videns discipulos comminatus est Petro: vt quemadmodum bonam confessio-

nem, ita increpationem malam omnibus ostendat esse communem, atque ita & ad nos deriuat ista comminatio, & vituperatio, si Christum agnoscentes Crucem detestemur, & ab illa vel ipsum, vel quemcumque etiam nosmetipsos auertere cogitemus.

Hoc igitur est, quod hic nos discere conuenit, nè qui crucifixum sequimur, crucem abhorreamus; & nè qui vitam, quæ est Christus, adharemus, à morte eius diuidamur & cruce. Paulus Apostolus dicens. *Sic pugno non quasi aërem verberans, sed castigo corpus meum, & in seruitutem redigo.* Aperte declarat, quòd castigatio carnis assumpta bellum est quoddam contra domesticum inimicum, quæ pugna non verborum sed verberum nis potissimum indicitur, qui magis appropinquare Deo volunt. Quapropter nihil minus Petrum deiecit, quam Passionem culpæ. Neque otiosum est, quod Phinees filius Eleazari summi sacerdotis, qui & illi successit in sacerdotio, is fuerit, qui arrepto pugione, ingressus est post virum Israëlitem in lupanar, & perdidit ambos simul, virum scilicet, & mulierem in locis genitalibus. Neque hoc solum animaduertendum est, sed Dei consilium, atque decretum, qui mox intulit. Phinees, filius Eleazari filii Aaron sacerdotis auertit iram meam à filiis Israël, quia zelo meo commotus est contra eos, vt non ipse delearem filios Israël in zelo meo. Idcirco ecce do ei pacem fœderis mei, & erit tam ipsi, quam semini eius pactum sacerdotii sempiternum; quia zelatus est pro Deo suo. Vbi videmus & sacerdotem hoc opus fecisse, & sacerdotium à Deo illi propterea confirmatum in sempiternum. Et in ipso opere exprimendo Scriptura sic loquitur sapienter, vt aduertamus eius præcipuam vim in hoc fuisse, quòd carnalitate puniuit. Ingressus est (inquit) in lupanar. Vide expressum locum. Et perdidit ambos. Hoc poterat videri sufficere, sed maiorem addidit expressionem, subdès. Virum scilicet & mulierem. Et vterius adhuc subiiciens. In locis genitalibus. Vt videas odium, & persecutionem, & perculsionem carnalis concupiscentiæ. Ad cuius etiam amplioris explicationem, placuit Spiritui

Spiritus Scto sacre Scripture auctori sub-
inferre nomen & conditionem horu duo-
rum scelestorum. Erat autem nomen viri
Israhelita, qui occisus est cum Madianite
Zambri filius Salu, dux de cognatione, &
tribu Simeonis. Porro mulier Madianitis,
que pariter interfecta est, vocabatur Cozbi
filia Sur principis nobilissimi Madianita-
rum. Et Deus ipse vltionem indicans, e-
andem mulierem cum suo nomine, ac sua
origine nominavit. Voluit enim factum
hoc bene intelligi, diligenterque confi-
derari.

13 Præcipuum ergo, ac singulare munus est
sacerdotum, castitatem custodire, carnem
crucefigere, membra mbrtificare, atque ita
stigmata Domini Iesu in corpore suo por-
tare, atque vt id faciant ceteri, prospicere
diligenter. Vbi ad hoc obserua, quod Apo-
stolus se pugnatem dum fatetur in corpo-
ris castigatione, sacerdotalis officij faci-

1. Cor. 9. 27 mentionem, dicens: *Ne forte cum aliu pra-
dicauerim, ipse reprobus efficiar.* Pugna ista
pacem creat, nisi hac parta victoria pax nõ
datur. Ideo ipsi Phinees illa promissio fa-

Nu. 25. 12. *Da est. Do eis pacem faderis mei.* Quod est
dicere, vt viderur, pactionem pacis cum
illo facio, eam illi tanquam ex pacto pro-
mittens: Vt intelligamus eiusmodi esse fe-
dus inter Deum & homines, vt si carnem
doment, pace fruanrur; superato hoste isto
nequissimo, pax erit in terra hominibus
domita carnalitatıs.

14 Non fat tamen fuit Deo, quod illi duo
libidini vacates fuerint interfecti: propter
quorum necem cessauit plaga à filiis Israhel,
occisus viginti quatuor millibus. Sed post
illorum duoru interfectionem iussit Do-
minus.

Nu. 25. 17. *Hofles vos sentiant Madianita, &
percutite eos, quia & ipsi hostiliter egerunt
contra vos, & decipere insidias per idolu Phogor,
& Cozbi filiam Ducis Madian sororem
suam.* Quid hoc, nisi, quia non est pugna
hæc intermittenda, dum iste viget inimi-
cus: seruiat subactus, & pax erit in terra

Nam. 31. 6. *nostra Audi mysterium. Pugnatum est
contra Madianitas, & de illis relata victo-
ria est: præda diuisa in duas equales partes.
altera pars tributa pugnancibus, altera reli-
quo exercitui: primitiæ Domino ex vtraq;*

desumptæ: quæ ex parte pugnantium de-
scriptæ, has habuit summus sacerdos, alte-
ræ fuerunt Leuitarum. Num hinc nõ vide-
tis specialem fructum pugne huius, atque
victoriæ, eumq; insigniorem ad sacerdotem
pertinere? Quid ita? propterea quod illius
est hanc pugna mire, sacerdotum est con-
tra carnem bellari, castitatem tueri. An nõ
& Petrus ipse summus sacerdos cū Chri-
sto crucifixus est? Annon & Paulus labo-
res suos atq; Passiones Crucem deputat, & Gen. 2. 19.
stigmata Domini nostri Iesu Christi:
Christo (inquit) crucifixus sum cruci. In
his principibus splendet crux, rutilat vi-
ctoria de carne, pax amplificatur.

Petrus pro omnibus loquebatur, lauda-
batur, redarguebatur. Partes nostra itaq; *Exhorta-
tio.*
sunt crucem non culpate, sed laudare; non
odisse, sed amare, tenere, non arcere. Hoc
autem sentite in vobis, quod & in Chri-
sto Iesu. Crucem illius sanctam adoramus, *Philip. 2. 5.*
& recolimus reuerenter sanctissimam illius
Passionem: Eam vt verè Diuinam rem su-
spicimus, honoramus, exaltamus. Hoc
itaq; & in nobis sentiamus, crucem, passio-
nes, tribulationes non horreamus, non
quasi indignam rem abiiciamus, non quasi
molestam fugiamus, non veluti aduersan-
tem nobis. Illam potius amplectamur, vt
Christum comitem habeamus in via hac,
qua ambulamus ad patriam, qui non viam
aliam calcavit, quam arctam, asperam, la-
boriosam; hæc enim sola ducit ad vitam.
Vnde & postquam Petro comminatus est
crucem deprecanti, conuocata turba cum
discipulis suis dixit eis. *Si quis vult me se-
qui, denegat semetipsum, & tollat crucem
suam, & sequatur me.* *Mat. 8. 34.*

Audite queso, & intelligite. Iter quo po-
pulus de Ægypto peruēnit ad terrā illi re-
promissam, scitis in quadraginta quatuor
mansionibus esse distinctum. Quam mul-
ta, quam varia, quam insignia in harum
multis euenerint, & patrata sint, etiam vos
non latet. Nam in his fuit transitus de ma-
ri rubro, fuit pluuia manne, fuit eductio a-
quæ de petra, carniū abundantia, legis insi-
gnissima promulgatio, populi diuersæ pu-
nitiones, & alia huiusmodi, quæ Moy-
ses scribit in libris Exodi, Numerorum, &
Deute-

Deuteronomij. Has omnes simul mansiones dum colligit & recenſet, duorum tantum ex tot, quæ in illis acciderunt facit mentionem. Nam in 35. mansionem, dū ascendit, Aaron in montem Hor iubente Domino, ibique mortuus est. Audiuitque Chanaan Rex Arad, qui habitabat ad meridiem, in Terra Chanaan veniſſe filios Iſraël. Quis hoc non miretur? Quæ vero mors est Aaron ſacerdotis, niſi Chriſti, qui eſt ſummus ſacerdos, qui iubente Domino aſcendit in montem, ibique mortuus eſt? & quid ſuperato Rege illo Chanaan accidit inſignis? quod ſerpentibus ignitis populum interficientibus, erectus eſt in ligno ſerpens araneus, quem aſpicientes ſanabantur; quod in ſui figuram Saluator aſſerit dictum, & factum. Et qui aſpectus in eum, qui in ligno exaltatus eſt, niſi intuitus Crucifixi ad illum imitandum, ſeq; illi conformandum? Non alia via nobis eundem eſt ad reprobam terram, quam ea, quam calcavit Chriſtus. Sin infinita, ea que magna, quæ cadunt in hoc itinere, de hoc ſolo fit mentio, quando via iſta recenſetur. *Si quis vult me ſequi, denegat ſemetipſum, & tollat crucem ſuam & ſequatur me.* Qui non aſpiciant, moriebantur. Cur vero? & tædere cepit populum itineris, & laboris, locutusque contra Deum, & Moysen ait. *Cur auxiliſti nos de Aegypto, ut moreremur in ſolitudine. Dæſt panis, non ſunt aqua, anima noſtra iam nauſeat ſuper cibo iſto leuiſſimo.* Qui mori nolunt, percutiuntur; qui detrectant mortificationem; qui abundare volunt, & deliciari; qui crucem à ſe elongant, quantum poſſunt; qui crucifixo conformes eſſe recuſant. Aarō iubente Domino aſcendit in montem, paſſus eſt facris veſtibus expoliari, volens mortuus eſt, ut Deo obſequeretur. Tu vero recuſas mori, expoliari, quin & in montem aſcendere, & à cæteris ſeparari: placet mundanus conuictus, lata via, lata via, luti habitatio, latus continuatio.

17 Heu nobis placent placentia loquentes, ſecundum carnem ambulantes, ſapientes quæ ſunt hominum, non quæ ſunt Dei. Quos Chriſtus reprehendit & eiicit à ſe.

Prou. 29. 5. Nec aduertimus quod dicit Salomon. Ho-

mo, qui blandis, & fictis ſermonibus loquitur amico ſuo, rete expandit greſſibus eius. O quot hoc rete capiuntur? Petrus ex ignorantia Domino ſuadebat. Mundus in maligno poſitus, in ſua malignitate à cruce ferenda dehortatur blandis quidem, ſed fictis ſermonibus. Quid blandius, quam cubilia, & impudicitias hortari, ebrietates, & comelſationes, in creatura delectari, gaudere ad ſonitum timpani, in aubus cæli ludere, argentum theſaurizare, & aurum, & ire poſt cōcupiſcentias? Quid blandius quam crucem abigere, auerſari, abominari? Ipſa enim videtur totū malum hominis in hac vita; qua ſemota, totus mundus eſſet deliciis plenus, proſperis ſuccedentibus cunctis. Sed fingit qui ſic loquitur, decipit, ſeducit, fallit; expandit enim rete greſſibus noſtris, ut illecebris huius mundi irretiti, miſere corruamus, capiamur, moriamur. Si de Principe verum eſt quod ait Salomō. *Princeps, qui libenter audit verba mendacij, omnes miniſtros habet impios.* tu ipſe, qui mendacius aurem præbes, impius ex hoc vere factus es: & ſi impius fueris, bona tibi vniuerſa in mala conuertentur, proſpera aduerſabuntur, dulcia mordebunt, leuia vulnerabunt, grata inſidiabuntur, ipſa etiā vita dabit mortem. Peccantem virum iniquus intoluet laqueus, rete illaqueabit, laqueus cōprehendet, ut ſe nequeat extricare, donec ſuperueniat repentina dies illa, quæ voluptatibus finem, & cruciatibus dat initium, quod nūquam videbit finem. Crucem itaq; cum Chriſto amplectentes, digni efficiamur, qui Chriſti ſumus, ut eum illo in perpetuum deliciemur. Nam iuſtus laudabit, atque gaudebit. Amen.

M O R A L E.

DVæ illæ cōminationes Domini Ieſu, quas refert S. Marcus Euangelista ori hominum factæ ſunt, de prima enim dicit. *Et cōminatus eſt eis, ne cui diſcrent de illo.* De ſecunda. *Qui conuerſus, & videns diſcipulos ſuos, cōminatus eſt Petro dicens. Vade retro me Satana. Illis, ne diceretis huic, quia dixit. Prima facta eſt, qui laudatus. Secunda, quia increpatus. Id ne extolleretur in ver-*

in verbis, hoc vt extolleretur in lignis. Sancta tibi, ac vera facta fuerat confessio dignitatis eius, quòd *verè esset Christus Filius Dei Vni.* Declarata hic erat functio tantæ dignitatis, quæ erat Passio, & per eam vniuersorum redemptio. Non erat aptum vulgus intelligere suam dignitatem, non erat tempus adhuc illius declaranda. Poterant discipuli de gloria magistri gloriari. Poterant aduersarij eius anam hinc illius arripere persequendi, quin & discipulos infectandi. Poterat in hominum mentes cadere, quòd ipse ex hac discipulorum confessione auram caperet vanitatis. His aliisque consimilibus rationibus venit illis confessionem istam, quòd esset Christus. Qui Christus fuerat cognitus, & cælesti numine reuelatus, ita Doctorem constitutus docet discipulos suos. In qua sua doctrina post articulum Incarnationis, qua Christus factus est, ponit articulum Passionis, qua Redemptor est. Hunc vult esse manifestum: *Et palam loquebatur verbum.* Illum pro illo tempore occultum. *Ne cui dicerent.* Promittit ille ore hominis, Petri diuinam tamen reuelatione, Promittit iste ore ipsius Christi. Encomium ab aliis: Opprobrium à seipso.

19. En primum documentum, nè laudes appetamus, ne extolentiam nostram concupiscamus. Sed si veritas necessaria est, eò progrediatur tantummodò, vbi opus est. Vbi cæteris non est vilitati, nè vobis vanitati esse videatur, vterius nè progrediatur: sistat tibi. Huc facit Proverbum: *Quomodo probatur in cor flatorio argenti, & in fornace aurum: sic probatur homo ore laudanti.* Nil videtur homini placibilis, nil gratius, quam laudari: Et hominum labores in hunc finem sumuntur infiniti; quandoquidem & affigitur corpus ieiunijs, anima preceationibus, substantia elemosynis extenuatur, vt verè perfectus sit homo ille qui laudibus non inflatur. Ab hac imperfectione, vt se Christus longè abesse demonstrat, iubet etiam cum comminatione, nè cui dicant, quod expediens illis fuerat tunc confiteri. Vbi secundò discimus, vt in cæteris laudandis cautè procedamus, nè occasionem illis demus vanè

gloriandi, & nè ipsi nosmet assentationis vitio maculemus: facile enim lingua in his labitur. Tertio discimus licere in infirmitatibus gloriari, sic nos ipsos vituperantes, vt ne aurà veritate recedamus, aut in vanitatem incidamus, etiam verbis humilitatis gloriam aucupantes.

Id tandem fit nobis iugiter cordi, quod 20. Psalmista canit: *In labijs meis pronunciaui omnia iudicia oris tui.* Quæ loquitur Deus, loquamur & nos: quæ ex illius ore procedunt, quare nõ etiam ex nostro procedant? Moyses fidelis fuit in omni domo Dei, fideliter ad populum referens verba Dei. Sic fidelissimus fuit Christus de quo Deus Pater. *Ponam verba mea in ore eius, loqueturq; ad eos omnia, quæ præcepero illi.* O quanta excellentia oris nostri, vt eisdem decoretur verbis, quæ ex ore Altissimi deriuantur! Hanc se dignitatem David fatetur consecutum dicens. *In labijs meis pronunciaui omnia iudicia oris tui.* Hanc & Petrum fuisse consecutum Veritas ipsa testatur. *Beatus es Simon Bariona, quia caro, & sanguis non reuelauit tibi, sed Pater meus, qui in cælis est.* Hac fruuntur sancta Ecclesia Dei, cui dicitur. *Non enim vos estis, qui loquitur in vobis, sed Spiritus Patris vestri.* De hac gloriatur Apostolus: *An experimentum quæritis eius, qui in me loquitur Christus?* Hanc vt & nos habeamus, iubet Deus. *Erunt verba hæc quæ ego præcipio tibi hodie in corde tuo, & narrabis ea filiis tuis.* Et: *Iuxta te est sermo valde in ore tuo, & in corde tuo.* Et si dum loquimur hominibus, multò magis hoc intendit Deus, quando illum deprecamur. Propterea ipse verba formauit, & docuit, quibus docemur illum precari, dicente Domino Iesu. *Quando oratis dicite Pater noster, qui es in cælis.* O si cognosceret homo hanc tantam suam dignitatem! Hanc proposuit per Prophetam: *Si separaueris pretiosum à vili, quasi os meum eris.* Esse hominem quasi os Dei: quanta est dignitas? quanta excellentia? Iacent apud nos vera rerum pretia, minoris nostra sunt opinione, quam re & veritate. Heu quis veram tantæ eminentiæ habeat æstimationem? Vix vnus homo,

Exod. 30. ex vniuersis, Terram inhabitantibus, pe-
 10. dē ibi poterat immittere, vbi erat scabel-
 Heb. 9. 7. lum pedū Dei: non dico suppeditare sca-
 bellum illud, non dico pede tangere aut
 manu: dico locum ingredi, vbi existerat
 illud, quod adhuc non verē pedes Dei fu-
 stinebat, sed in figura tantum. Nunc au-
 tem quod est verē verbum Dei, ex ore
 Altissimi proficiscens, nisi ex corde magis
 Psal. 44. 1. velis dicere iuxta Psalmum: *Eruclauit cor
 meum verbū bonum* Et hoc verē ex Deo
 proficiscens, verē ex ore nostro procedit;
 tangit os nostrum, quod tangit os Dei:
 ex increato fonte ad vasculum istud labio-
 rum nostrorum fluit, influit, deriuatur.
 O proximam, eamque incognitam & ex-
 cellentissimam dignitatem, non vnius ho-
 minis aut alterius, sed omnium profus,
 modō velint. Nō tempori alligatū, vt erat
 Exod. 30. ingressus in Sancta Sanctorū: sed omnib^o
 10. diebus vitæ nostræ, omnibus horis. Ingre-
 Gen. 16. 2. diebatur ille semel in anno ad adorandum
 Heb. 9. 7. scabellū pedum Altissimi. Nos, nos quan-
 do implemus istud: *In labiis meis pronun-
 tiaui omnia iudicia oris tui*: quando pronun-
 tiaui verba Dei. Annō obseruasti prophe-
 ticā phrasin: *in labiis meis, oris tui*: Poterat
 dicere. Pronūtiaui iudicia, aut verba Dei:
 Sed vt aduerteret nos, faceretq; notam ex-
 cellentiam istā, apposuit os nostrum, & os
 Dei. Labia nostra, & veluti linguam Dei; ō
 homo, quare excellentiam istam tuā non
 nosti? non attendis? non exequeris? Lo-
 quimini, loquimini veritatem vnusquisque
 Eph. 4. 25. cum proximo suo; quia veritas ex Deo est:
 custodite vos, non in lingua vestra delin-
 Col. 4. 6. quatis: *sermo vester semper in gratia sit sale
 conditus*: videre quid dicatis. Cauete ab
 Prou. 29. 11 eo, quod dicit Salomon: *Totum spiritum
 suum profert stultus: sapiens differt, & reser-
 uat in posterum*. Conceptum sermonem
 nescit ille continere, quasi multo plenus:
 hic vero sapienter moderatur labia sua:
 Eccl. 3. 7. sciens scriptum: *tempus tacendi, tempus lo-
 quendi*. Vasculum oris nostri, quod cœ-
 leste balsamum accipit, nempe oleum ef-
 fusum, nomen Domini, verbum Domini
 non est vsibus prophanis deputandū, non
 ad libitum mentis imperitē producendū
 est, exponendū, diuulgandū.

Sed heu! qui sunt hi sermōnes, quos
 confertis negotiantes, negotiatores & fa-
 bulatores, qui sapientiam exquiritis, quæ
 de terra est? *Sepulchrum patens est guttur
 eorum, linguis suis dolose agebant, venenum
 aspidum sub labiis eorum: quorum os maledi-
 ctione & amaritudine plenum est, & Do-
 minum nō inuocauerunt. Vocauerūt os suum
 in cœlū, & lingua eorum transfuit in ter-
 ra*. Contra Deum iniuriōse, aduersus pro-
 ximum dolose. Dispersit Deus vniuersa
 labia ista. Si comminatus est discipulis, ne
 dicerēt etiam veritatem: si Petro, quia di-
 xerat vanitatē, nesciens quid diceret quid
 ori blasphemus? quid perierant, & assu-
 menti in vanum nomen Domini: quid fu-
 rroni, & discordias seminātū? quid erro-
 res docenti, & cœcos in baratrum abyssi,
 fallaciter serpentis lingua ducenti? Excla-
 mabat spiritus immundus, Christum vo-
 cans Filium Dei, sanctum Dei: & commi-
 natus est ei Iesus dicens: *obmutesce & exi
 ab eo*. Factā procellā magnā exurgens cō-
 minatus est vento & dixit mari: *tace, ob-
 mutesce*: cessit spiritus immundus, cessa-
 uit ventus, in mari facta est tranquillitas
 magna. Et non cederet lingua blasphemæ?
 Et non quiescerent labia dolosæ? Et os bilin-
 guæ, & peruersum nō compesceretur, & ver-
 ba inutilia non euanescent? Et perniciosa
 locutio non abscederet? Et confusio ista
 linguarū, qua hoc mare magnum vitæ sa-
 cularis, intumescit, fremit, terret, omniāq;
 subuertit, arescentibus hominibus præ cō-
 fusione sonitus maris, non aliquando ha-
 bebunt finem? Et hoc quod habet scientiam
 vocis, spiritus (inquam) Domini, qui dat
 generalia linguarum, & interpretationes ser-
 monum, non replebit orbē terrarum, non
 faciet vt omnis terra veritatem inuocet, &
 linguis loquatur nouis magnalia Dei? vir-
 lia homini? congrua salutē? tacebit lingua
 maris: silebit mendaciū patris mundi omne
 os obstruetur: & homo mendax clamabit
 & obstrepet mulier garrula, clamosa, liti-
 giosa? & lingua canum blasphemantium,
 quietis impatiens, latrās tota die ac nocte
 non tacebit? Vbi cœli enarrat gloriā
 Dei. Terra maledicta in ore suo, aperiet
 os suū in blasphemias Dei & sanctorum
 Profert

Profert spinas & tribulos mendaciorum, fraudum, vanitatum? linguis suis dolose agentes Iudæi Christum Filium Dei blasphemauerunt, accusauerunt, condemnauerunt, crucifixerunt. Et nos ergo nõ lingemus vulnera eius, laudantes, gratias agentes, & confitentes, quia hic est verè Saluator mundi? nõ confitentes nihilominus peccata nostra, vt misericordiã consequamur in auxilio oportuno? & si lingua tacuerit, lapides clamabunt. Ergo laudate Deum in sono tubæ, laudate eum in Psalterio & cithara laudate eum in timpano, & choro, laudate eum in choris, & organo. Laudate eum in cimbali bene sonantibus, laudate eum in cimbali iubilationis: & omnis lingua confiteatur Domino in sæcula sæculorum. Amen.

FERIA III. DOMINICÆ DE LAZARO.

CONCIO PRIMA.

Verba quæ ego locutus sum vobis, spiritus & vita sunt, &c.

Ioan. 6. 64.

ARGUMENTVM.

Conuenientia traditionis Iudæ, cum institutione sanctissimi Sacramenti. Cur Angelis tam bonis, quam malis, & hominibus vti voluerit Deus in Passione sanctissima Filii sui. Maximum doloris genus pati ab illis, quibus maxima sunt collata beneficia. Christus dolore affectus ab omnibus, à Iuda præsertim.

1. **Q**VONIAM inter bona temporalia verus amicus nõ extremas tenet partes; quia inter primas à sapientibus numeratur. Vnde & noster Sapiens scriptum reliquit: Amico fideli nulla est comparatio, & non est digna ponderatio

auri, & argenti cõtra bonitatem fidei illius. Dominus Iesus, qui propter nos egenus factus est, voluit ad salutem nostram, & hoc tãto bono priuari. Quamuis enim aliquos habuerit amicos, qui ad inimicitiam nõ sunt conuersi, vt illi quibus dixit. Vos dixi amici, quia omnia, quæcumq; audiui à Patre meo, nota feci vobis: defecerunt tamen & hi aliquando timore perterriti. Verum & alios habuit, qui sine causa illum dereliquerunt, quin & vnum sustinuit inter primos, qui caput se præbuit atq; ducem inimicorum tuorum & persequentium, sicut hodiè ipsummet Dominum audiui cum interpretatione Ioannis: Verba, quæ ego locutus sum vobis, spiritus & vita sunt. Sed sunt quidam ex vobis, qui non credunt; sciebat enim ab initio Iesus, qui essent non credentes, & qui traditurus esset eum. Hæc quia peccatorum nõ est minima, sed animo ingenuo ac nobili grauissima, hoc tẽpore quo de Domini passione tractamus, à nobis consideranda est, quæ idcirco in sacra Euãgelica lectione nobis hodiè proponitur, & à nobis declaranda suscipitur. Dignemini ergo aperatas aures atq; attentas nũc nobis exhibere.

Admodum cõcinne videtur huius pœna, quæ ex sacrilega traditione contigit Domino Iesu, tunc maximè facta mentio, quando insignissimũ illud Sacramentum nobis conferendum recensuit, in quo seipsum nobis erat daturus in cibum. Prolixè quidem locutus de hac tanta gratia, quod ipse panis viuus descendisset de cœlo, vt daret vitam mundo, ad suos cõuersus, qui illi vicinius adhærebant, dixit: Nonne ego vos duodecim elegi, & ex vobis vnus diabolus est? Et addit interpres Ioannes. Dicebat autem Iudam Simonis Iscariotem: hic enim erat traditurus eum, cum esset vnus ex duodecim. Hoc autem idem videtur esse factũ; Primò propter magnã coniunctionem, quæ est sacratissimi mysterij Eucharistiæ cum Passione, quæ à traditione ex orta est. Cõiunguntur quidem hæc duo mysteria simul: tum quia Eucharistia instituta est in memoriam Passionis, dicente Domino: Hoc facite in meam commemorationem. Tum quia in sacrificio Missæ iugiter ipsa Passio renouatur: tum etiam, quia fructus

Ioh. 15. 15.

Matt. 26. 56.

2.

Luc. 22. 19.